

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
arbete för rättvisande och likvärdig
betygssättning vid Brattebergsskolan 7-9 i
Öckerö kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning på Brattebergsskolan 7-9 avseende verksamhetens kvalitet inom huvudmannens arbete för rättvisande och likvärdig betygssättning. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska kvaliteten i huvudmannens styrning och ledning för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning så att elevernas betyg speglar deras kunskaper.

I granskningen ingår två områden med följande frågeställningar:

1. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?
2. Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

Granskningen avgränsas till huvudmannens styrning och ledning för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskolan. Rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom skolan bedöms inte i denna granskning. Lärares praktiska arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning, ingår inte heller i denna granskning.

Granskningen omfattar 30 huvudmän med utvalda grundskolor. Detta beslut avser Brattebergsskolan 7-9 i Öckerö kommun. Skolinspektionen har genomfört en intervju med skolenhetens rektor och en intervju med representanter för huvudmannen bestående av skolchef och kvalitetsutvecklare. Intervjuerna genomfördes via videolänk den 9 november 2021 av utredarna Fredrik Nellemo och Ola Rydkvist. Intervjuerna har sammanställts i ett protokoll som kommunicerats med huvudman. Protokollet ligger, tillsammans med inkommen dokumentation, till grund för detta beslut. De samlade iakttagelserna från alla huvudmän som ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. Rapporten är planerad att publiceras under våren 2022.

Fakta om verksamheten

Brattebergsskolan 7-9 är en kommunal skolenhet i Öckerö kommun. Skolan har ca 250 elever i årskurserna sju till nio och leds av en rektor. Skolan har valts ut utifrån

att det statistiskt visar en bestående avvikelse mellan resultaten på nationella prov i årskurs nio och elevernas slutbetyg. Beräkningen av genomsnittlig andel elever som fått ett högre slutbetyg än provbetyg är baserad på data över de senaste fem tillgängliga läsåren. Detta innebär data från läsåret 2018/19 och fem år bakåt.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen satt upp i granskningen inom de granskade områdena. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet. Om huvudmannen bedöms uppfylla kvalitetskriterierna med låg kvalitet eller med viss kvalitet anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna med hög kvalitet begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåt-syftande kommentarer.

Granskningen avgränsas till huvudmannens styrning och ledning för att främja en rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskolan. Rektorns arbete för en rättvisande och likvärdig betygssättning i relation till bland annat lärares arbete inom skolan bedöms inte i denna granskning. Lärares praktiska arbete med att planera och genomföra undervisningen samt kontinuerligt bedöma elevers prestationer, så att de vid tidpunkten för betygssättningen har underlag för en allsidig bedömning och rättvisande betygssättning, ingår inte heller i denna granskning.

Beslut:

I granskningen ingår två områden. För varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier med hög kvalitet, med viss kvalitet eller med låg kvalitet.

Huvudmannens uppföljning och analys gällande rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Öckerö kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande delar:

- Huvudmannen behöver analysera sitt underlag utifrån flera olika perspektiv för att få indikationer på vad avvikelser i betygssättningen kan bero på.
- Huvudmannen behöver fördjupa sin dialog med rektorn så att den även omfattar vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen.

Huvudmannens åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Öckerö kommun behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Huvudmannen behöver skapa en långsiktig plan för att främja rättvisande och likvärdig betygssättning som bygger på resultat av genomförda analyser och av en uppföljning av tidigare genomförda insatser.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 2022-06-13 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.goteborg@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2021:2323) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas huvudmannens arbete med uppföljning och analys i relation till rättvisande och likvärdig betygssättning i den utvalda grundskoleenheten.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför uppföljning och analys i syfte att identifiera utmaningar när det gäller rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen har en dialog med rektorn kring regler och utmaningar vid betygssättning. Dialogen omfattas dock inte av vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen. Vidare visar granskningen att huvudmannen på olika sätt inhämtar ett flertal underlag som möjliggör en analys av betygssättningen ur olika perspektiv. Dock används inte detta underlag till att analysera betygssättningen utifrån ett brett perspektiv. Till sist visar granskningen att huvudmannen visserligen gör jämförelser av betygsresultat samt resultat på nationella prov mellan sina skolenheter och till viss del med riket men huvudmannen använder inte dessa jämförelser till någon analys som relaterar till likvärdig betygssättning.

Huvudmannen har en viss dialog med rektorn kring rättvisande och likvärdig betygssättning

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen vid behov har en dialog med rektorn kring regler och utmaningar vid betygssättning. Dialogen omfattas dock inte av vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen. Intervjuer med rektorn och representanter för huvudmannen ger en samstämmig bild att de för en regelbunden dialog kring betygssättning. Representanter för huvudmannen och rektorn anger att det är kvalitetsutvecklaren, som har en stödfunktion i förvaltningen, som har i uppdrag att ta upp nya regler och direktiv, vilket också innefattar betygssättning. Rektorn beskriver att huvudmannen är lyhörd för att rektorerna kan initiera frågor där det finns ett behov av en dialog kring betygssättning. Både skolchefen och rektorn beskriver under intervjun att dialogen kring betygssättning oftast sker i huvudmannens

ledningsgrupp bestående av rektorer, kvalitetsutvecklaren och skolchefen men att det sker även i de kvalitetsdialoger som rektorn har tillsammans med skolchefen och kvalitets-utvecklaren i samband med att rektorn lämnar in sin kvalitetsrapport som innefattar området betyg och bedömning.

Granskningen visar dock att dialogen inte omfattar vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen. Rektorn och skolchefen beskriver samstämmigt att huvudmannen tagit initiativ till en gemensam föreläsning för lärare som bland annat tog upp ämnet att särskilt beakta nationella prov. Rektorn beskriver att de på den aktuella skolan därefter arbetade vidare med genomförandet och hur lärarna ska tillämpa det i sin betygssättning men att det fortfarande är ett pågående arbete med att skapa en samsyn vad det innebär att särskilt beakta de nationella proven. Detta bekräftas av skolchefen som anger att de lyft frågan om att nationella prov särskilt ska beaktas men att det är rektorerna som arbetat med genomförandet och hur det ska tillämpas på respektive skolenhet.

Av intervjuer med både skolchefen och rektorn framgår att det finns en tät dialog kring vad lärarna på den aktuella skolan upplevt som utmaningar främst i form påtryckningar kring betygssättningen från vårdnadshavare på den aktuella skolan. Rektorn beskriver att det är främst vårdnadshavare till elever i en årskurs som ansett att eleverna fått för låga betyg i matematik och skapat en oro bland vissa lärare på skolan. Vidare så har även rektorn och huvudmannen en dialog kring svårigheter att rekrytera behöriga lärare i vissa ämnen. Både rektorn och skolchefen anger även att det finns utmaningar kring likvärdigheten i betygssättningen kopplat till om lärarna är behöriga eller inte även om det inte finns någon djupare analys av detta.

Huvudmannen tar in ett underlag som möjliggör en analys av betygssättningen

Granskningen visar att huvudmannen på olika sätt inhämtar ett flertal underlag som möjliggör en analys av betygssättningen ur olika perspektiv. Av intervju med skolchefen och av inskickad dokumentation framgår att huvudmannen bland annat samlar in betygsstatistik i alla ämnen, resultat på nationella prov, andel med gymnasiebehörighet och genomsnittligt meritvärde samt att merparten av dessa underlag även redovisas per kön. Skolchefen beskriver under intervjun att huvudmannen tar del av den aktuella skolenhetens analyser i rektorns kvalitetsrapport där betyg och bedömning ingår, samt i den tillhörande kvalitetsdialogen som huvudmannen har tillsammans med rektorn. Rektorn och huvudmannen anger att ämneslagen får i uppdrag att analysera betygssättningen utifrån de frågeställningar

som rektorn beslutar om och att rektorn därefter gör en sammanställning av lärarnas analyser. Dock framgår det av intervjuer med både skolchef och rektorn att huvudmannen inte efterfrågar några specifika underlag utan att det är upp till rektorn att välja vilka resultat som redovisas i kvalitetsrapporterna. Detta framgår även av inkommen dokumentation där olika betygsresultat redovisas i den aktuella skolenhetens kvalitetsrapporter. I den senaste kvalitetsrapporten redovisas andelen elever som är behöriga till gymnasiet, andel elever med minst godkänt betyg i ämnena svenska, engelska och matematik samt en tabell över andel elever som uppnått de olika betygsnivåerna i varje ämne. Däremot saknas analyser som ger förklaringar till de skillnader som redovisas. Enligt rektorn efterfrågar inte huvudmannen sådana analyser, förutom i ämnet matematik.

Huvudmannen analyserar inte betygssättningen utifrån ett brett perspektiv

Granskningen visar att huvudmannen inte använder det insamlade underlaget till att analysera betygssättningen utifrån ett brett perspektiv. Sammantaget av genomförda intervjuer och av inkommen dokumentation framkommer att det inte genomförts några fördjupande analyser kring skillnader i betygssättningen, förutom i ämnet matematik. Rektorn anger att det har varit stort fokus kring betygssättning i ämnet matematik, både på skolenheten och för huvudmannen, som en möjlig förklaring att det saknas fler analyser som till exempel varför det finns skillnader på den aktuella skolenheten i betyg mellan ämnen. Rektorn anger vidare att några analyser eller förklaringar till skillnader inte heller har efterfrågats av huvudmannen. Rektorn beskriver att de dock resonerat om förklaringar till varför vissa ämnen har lägre/högre betygsresultat men att detta inte redovisas skriftlig utan i kvalitetsdialogen tillsammans med skolchefen och kvalitetsutvecklaren. Vidare så framgår det av intervjun med rektorn att den tabell över andel elever som uppnått de olika betygsnivåerna i respektive ämne inte heller har analyserats trots att tabellen påvisar skillnader mellan ämnen. Skolchefen och rektorn beskriver samstämmigt att matematik har varit det ämne där skillnaderna mellan huvudmannens två skolenheter som har elever i årskurs 9 har varit som störst. Detta har även aktualiserats i och med att vårdnadshavare haft synpunkter på betygen i just matematik och där vårdnadshavare jämfört de båda skolenheternas betyg. Huvudmannen har bland annat genomfört en egen undersökning och analyserat betygssättningen i just matematik samt att rektorns egna analyser efterfrågas i ämnet matematik.

Vidare framgår det av intervju med skolchefen och av det inskickade materialet att huvudmannen även kunnat identifiera skillnader i betygsresultat, främst mellan pojkar och flickor, mellan huvudmannens två skolenheter som har elever i årskurs 9. Av det inskickade materialet framgår det dock att huvudmannen ännu inte

genomfört några analyser av resultatskillnaderna mellan könen men att det under nuvarande läsår kommer tas fram en strategi för jämställdhetsarbetet där det ingår att genomföra tydliga analyser av resultatskillnader mellan könen.

Vidare anger både skolchefen och rektorn att de sett en tendens att obehöriga lärare generellt har satt högre betyg samt att andelen obehöriga lärare kan ha påverkat de höga avvikelserna mellan resultat på nationella prov och slutbetyg. Det framgår dock av intervjuerna att någon vidare analys över vilka eventuella kopplingar som finns mellan betygssättning och lärares behörighet inte har genomförts. Skolchefen menar vidare att deras bild är att de skillnader som finns mellan resultat på nationella prov och slutbetyg till stor del beror på individuella skillnader hos lärare. Rektorn bekräftar detta och att det finns ett likvärdighetsarbete på skolenheten kring detta men att det ännu inte finns någon samsyn i lärarkollegiet kring hur de nationella proven ska beaktas vid betygssättningen.

Huvudmannen jämför skolenhetens betygsresultat inom organisationen och med riket men analyserar inte skillnaderna

Vidare visar granskningen att huvudmannen visserligen gör jämförelser av betygsresultat samt resultat på nationella prov mellan sina skolenheter och till viss del med riket men huvudmannen använder inte dessa jämförelser till någon analys som relaterar till likvärdig betygssättning. Av både intervjuer och inskickad dokumentation framgår att huvudman visserligen gör jämförelser mellan sina två aktuella skolenheter och med riket, till exempel mellan olika ämnen. Huvudmannen gör dock inga jämförelser med riket gällande avvikelser mellan resultat på nationella prov och med slutbetyg. Av intervju med skolchefen framgår vidare att huvudmannen ser svårigheter att kunna se mönster och kunna dra slutsatser kring betygssättningen utifrån att de har ett begränsat underlag med två skolenheter med elever i årskurs 9. Det framgår också att huvudmannen inte heller breddat sitt underlag genom att till exempel jämföra resultat med andra jämförbara skolenheter utanför organisationen. Varken den inskickade dokumentationen eller genomförda intervjuer visar på att det genomförs några analyser kopplat till betygssättningen, förutom i matematik som tidigare beskrivits, kring de skillnader som finns. Rektorn beskriver att hen inte heller har någon dialog med den andra skolenheten eller med huvudmannen kring vad eventuella skillnader i betyg kan bero på. Vidare anger rektorn att huvudmannen inte heller efterfrågar några analyser kring skillnader i betyg som exempelvis varför vissa ämnen över tid haft högre betyg än riket.

Rektorn och skolchefen beskriver samstämmigt att huvudmannen tagit stöd av en forskare kopplat till betyg och bedömning. Dels som utbildningsinsats i form av föreläsningar men även som stöd genom att handleda rektorerna i deras arbete på respektive skolenhet. Skolchefen anger att målet med insatsen var att höja lärarnas bedömningskompetens. Däremot så framgår det av intervjuerna att huvudmannen inte kopplar forskning till sina analyser av betygssättningen.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver analysera sitt underlag utifrån flera olika perspektiv för att få indikationer på vad avvikelser i betygssättningen kan bero på.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen visserligen samlar in underlag men att dessa analyseras i begränsad omfattning. Huvudmannen genomför ett flertal jämförelser av betygsresultaten mellan sina skolenheter inom den egna organisationen och även till viss del med riket, men gör inte någon fördjupad analys av i vilken utsträckning avvikelser i betyg eller resultat mellan nationella prov och slutbetyg kan relateras till likvärdig och rättvisande betygssättning.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen utvecklar sitt analysarbete avseende betygssättningen till att omfatta fler perspektiv. Förslagsvis kan detta ske genom att huvudmannen analyserar betygssättningen i de ämnen som har nationella prov i relation till de ämnen som saknar nationella prov, genomför analyser av hur lärarbehörigheten kan kopplas till betygssättningen eller göra egna undersökningar över skillnader i betyg mellan olika ämnen. Förslagsvis omfattar detta även att utöka jämförelser av sina skolenheter med andra jämförbara skolor utanför sin egen organisation eller med riket för att kunna hitta förklaringar till de skillnader som förekommer i betygssättningen eller mellan resultat på nationella prov och slutbetyg på den enskilda skolenheten. För att ytterligare utveckla analysarbetet rekommenderar Skolinspektionen även huvudmannen att inom ramen för sitt kvalitetsarbete föra in tydliga frågeställningar till rektor och lärare som relaterar till rättvisande och likvärdig betygssättning.

- Huvudmannen behöver fördjupa sin dialog med rektorn så att den även omfattar vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen.

Skolinspektionens granskning visar visserligen att huvudmannen i sin dialog med rektorn tagit upp att nationella prov särskilt ska beaktas, men att den aktuella skolenheten, främst i ämneslag, därefter har skött själva implementeringen och hur detta ska tillämpas. Rektorn anger att det finns ett likvärdighetsarbete på skolenheten men att det fortfarande saknas en samsyn bland lärarna kring hur de nationella proven ska beaktas vid betygssättningen.

Då skolenheten över tid haft avvikelser mellan elevernas resultat på de nationella proven och slutbetygen rekommenderar Skolinspektionen huvudmannen att i sin dialog med sina rektorer förtydligar vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen. Detta för att öka likvärdigheten i hur lärarna, både inom och mellan skolenheter, tolkar dessa bestämmelser i sin betygssättning.

Med vilken kvalitet genomför huvudmannen åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning?

I detta område granskas hur huvudmannen, utifrån vad som framkommer i analysen, initierar och stödjer olika åtgärder för rättvisande och likvärdig betygssättning. Vidare granskas om huvudmannen har en plan för hur arbetet långsiktigt kan bidra till att vidmakthålla förbättringar inom området.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen med viss kvalitet genomför åtgärder för att skapa förutsättningar för en rättvisande och likvärdig betygssättning.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen har tagit initiativ till olika insatser för att främja en likvärdig betygssättning men dessa är oftast av generell karaktär och bygger inte på en analys av elevernas betygsresultat. Vidare visar granskningen att huvudmannen saknar en långsiktig plan samt en strategi för att följa upp att tidigare insatser faktiskt leder till en mer likvärdig betygssättning.

Huvudmannen initierar vissa riktade insatser för att främja en likvärdig och rättvisande betygssättning

Granskningen visar att huvudmannen har tagit initiativ till olika insatser för att främja en likvärdig betygssättning men dessa är oftast av generell karaktär och bygger inte på en analys av elevernas betygsresultat. Av huvudmannens inskickade kvalitetsrapporter framgår det att området betyg och bedömning har varit ett prioriterat område. Skolchefen anger att behovet av att arbeta med betyg och bedömning lyfts av huvudmannens rektorer. Dels utifrån att lärarna uttryckt ett behov av att samarbeta mer i ämnesgrupper vilket inkluderar betyg och bedöm-

ning men även utifrån att det finns avvikelser mellan resultat på nationella prov och slutbetyg. Utifrån lärarnas behov av att samverka så har huvudmannen initierat en ämnesgrupp i praktiska-estetiska ämnen från flera skolenheter då lärarna i dessa ämnen i högre utsträckning är ensamma i sitt ämne på sina skolenheter och på den aktuella skolan i flera fall även saknar behörighet i ämnet. Skolchefen beskriver att lärare från olika skolenheter samlas och att betygssättning är en del i deras arbete genom att till exempel ta upp elevuppgifter och diskutera bedömningar utifrån dessa. Huvudmannen har också vidtagit en särskild insats för lärarna i ämnet matematik på den aktuella skolenheten. Skolchefen och rektorn beskriver samstämmigt att en förstelärare från en annan skolenhet leder ett utvecklingsarbete kring just betygssättning vilket grundar sig i de betygsskillnader som funnits i matematik mellan huvudmannens skolenheter samt som ett stöd för lärarna från vårdnadshavares påtryckningar, som beskrivits tidigare.

Vidare så beskriver både skolchefen och rektorn att det sedan tidigare läsår beslutats av huvudmannen att nationella prov i matematik ska sambedömas med huvudmannens andra skolenhet med årskurs 9 men att detta inte har blivit av, då det saknats obligatoriska nationella prov. Rektorn anger att de förvisso använt sig av bedömningsstöd i bland annat ämnet matematik men att det inte varit något som har följts upp av huvudmannen. Det har inte heller funnits något utbyte kring detta mellan de aktuella skolenheternas lärare. Både rektorn och skolchefen anger att skolenheterna kommer att sambedöma nationella prov i matematik under nuvarande läsår men att formerna för hur detta kommer gå till eller på vilket sätt huvudmannen kommer att följa upp resultat ännu inte är beslutat.

Vidare framgår av intervjuerna att huvudmannen varit aktiv i att stödja rektor och lärare när det funnits påtryckningar från vårdnadshavare kring betygssättningen. Förutom att, som tidigare nämnts, initiera en egen undersökning och tillsätta en förstelärreresurs har huvudmannen deltagit på möten och haft dialoger med vårdnadshavare vilket rektorn anger har varit ett stöd för den aktuella skolan.

Vidare visar granskningen att huvudmannen saknar en långsiktig plan samt en strategi för att följa upp att tidigare insatser faktiskt leder till en mer likvärdig betygssättning. Av inskickad dokumentation finns inga angivna konkreta uppföljningar om att tidigare insatser har lett till en mer rättvisande eller likvärdig betygssättning. Skolchefen anger att det är svårt att utläsa ur det statistiska underlaget om tidigare insatser leder till betygssättningen blir likvärdig men att de inte heller har några specifika uppsatta mål för att kunna utvärdera insatserna. Av intervjuer med rektorn och med skolchefen framgår att huvudmannen i sin uppföljning istället förlitar sig på att rektorernas bild av att lärarna nu är mer trygga i

sin betygssättning stämmer. Vidare anger skolchefen att det finns en plan från huvudmannen att följa arbetet med lärarnas sambedömning av de nationella proven i matematik vilket även inkluderar vilka avvikelser som finns mellan resultat på de nationella proven och på slutbetygen. Rektorn anger att det finns en plan att alternera olika ämnen, där det finns nationella prov, mellan läsåren och att sambedöma dessa nationella prov. Av varken intervjuer eller inskickad dokumentation framkommer att det finns någon långsiktig plan kopplat till betygssättning för den aktuella skolenheten utöver det som sker inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Huvudmannen behöver skapa en långsiktig plan för att främja rättvisande och likvärdig betygssättning som bygger på resultat av genomförda analyser och av en uppföljning av tidigare genomförda insatser.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen initierar vissa insatser för att stödja en mer rättvisande och likvärdig betygssättning på den aktuella skolan. Dock visar granskningen att huvudmannens insatser inte bygger på någon fördjupad analys kopplat till betygssättningen eller på en uppföljning av tidigare insatser.

Skolinspektionen rekommenderar därför huvudmannen att initiera ett långsiktigt arbete för att säkerställa en rättvisande och likvärdig betygssättning både på den enskilda skolenheten och inom organisationen. Det långsiktiga arbetet bör bygga på en uppföljning av tidigare genomförda insatser samt på en fördjupande analys, som föreslås under område 1. Beroende på vad resultatet av uppföljningarna och av analyserna visar kan åtgärder till exempel handla om att genomföra riktade kompetensutvecklingsinsatser, arbeta fram riktlinjer eller initiera strukturerade utbyten mellan huvudmannens skolor som gemensamma bedömningssamarbete, utöver det som görs kring nationella prov. Genom att identifiera åtgärder som är lämpliga i relation till den specifika skolan och till skolorna generellt i organisationen skapar huvudmannen en bättre möjlighet att stötta rektorerna i arbetet med rättvisande och likvärdig betygssättning.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Fredrik Nellemo

Föredragande
Signerat av: Fredrik Nellemo

I handläggningen av ärendet har även utredaren Ola Rydkvist deltagit.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/pagaende-inspektioner/forutsattningar-for-rattvisande-och-likvardiga-betyg2/>

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen 4 kap. 3 § - Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Skollagen 4 kap. 5 § - Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 § (och 4 §) ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Skollagen 4 kap. 7 § - Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Prop. 2009/10:165 s 248

Rektorn och förskolechefen fattar alltid sina beslut om verksamheten inom de organisatoriska och ekonomiska ramar som huvudmannen beslutat om. Eftersom allt ytterst utgår från huvudmannens beslut kan huvudmannen emellertid aldrig avhända sig det övergripande ansvaret. Skollagens bestämmelser förutsätter således att huvudmannen anställer en rektor eller förskolechef som har kunskaper om skolans styrning och kan företräda huvudmannen på ett tillfredsställande sätt. Det delade ansvaret förutsätter en kontinuerlig dialog mellan huvudmannen och rektorn eller förskolechefen med uppföljning, utvärdering och rapportering av beslut.

Prop. 2009/10:165 s 304

Syftet med allt kvalitetsarbete är att det ska leda till förbättringar. Det är därför ytterst angeläget att kunskapen om eventuella brister i en verksamhet verkligen följs av åtgärder för förändring och förbättring.

Prop. 2009/10:165 s. 306

Kvalitetsarbetet ska bygga på de uppgifter som kommer fram i verksamheternas kvalitetsarbete och på andra uppgifter som är väsentliga för uppföljningen och utvecklingen, t.ex. betygsstatistik och resultat av nationella prov. Det finns därutöver skäl att anlägga särskilda huvudmannaperspektiv på verksamheten. Som exempel kan nämnas behovet av att analysera variationer mellan skolornas resultat och måloppfyllelse liksom likvärdigheten i skolors bedömning och betygssättning.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet (SKOLFS 2012:98)

s. 27

För att kunna följa upp hur förutsättningarna för och genomförandet av utbildningen påverkar måluppfyllelsen är det viktigt att huvudmannen dels genomför egna undersökningar, dels samlar in underlag från enheterna.

Som ytterst ansvarig för genomförandet av utbildningen behöver huvudmannen följa upp måluppfyllelsen och likvärdigheten inom alla skolformer och verksamheter. Elevernas kunskapsresultat är viktiga att följa upp, framför allt om det finns tecken på att betygssättningen inte är likvärdig.

s. 33

För att huvudmannen ska kunna analysera resultaten och måluppfyllelsen på en övergripande nivå krävs återkommande dialog med förskolecheferna och rektorerna. En bra dialog innebär att vara beredd att värdera, ompröva och förändra verksamheten. Huvudmannen behöver känna till på vilket sätt enheternas förutsättningar påverkar resultaten och vilka åtgärder som krävs för att de nationella målen ska vara möjliga att uppfylla.

s. 34

Det är angeläget att huvudmannen identifierar utvecklingsområden och beslutar vilka utvecklingsinsatser som ska prioriteras. Det är viktigt att det finns en balans mellan å ena sidan huvudmannens ansvar för att ta ett övergripande beslut om inriktningen på utvecklingsarbetet och å andra sidan de identifierade behoven av utvecklingsinsatser på den enskilda enheten. Om huvudmannen i för stor utsträckning beslutar på vilket sätt enheten ska genomföra utvecklingsinsatserna är risken stor att rektorer och förskolechefer bara blir förvaltare och inte motorer i utvecklingsarbetet.

Skolverkets allmänna råd med kommentarer; Betyg och betygssättning (SKOLFS 2018:247)

s. 42 ff,

Lärarna, rektorn och huvudmannen har ett delat ansvar för att följa upp betyg och betygssättning. Huvudmannen följer upp för att fördela resurser till skolenheten eller skolenheterna inom huvudmannens organisation. Det innebär att rektorns och huvudmannens uppföljning av betyg är ett led i det systematiska kvalitetsarbetet.

För att kunna göra ändamålsenliga analyser av resultaten behöver statistik för betyg i de olika ämnena tas fram, sammanställas och analyseras. Det behöver även finnas statistik för betygen på de nationella proven.

För vissa skolformer publicerar Skolverket betygs- och provbetygsstatistik på skolenhetsnivå. Sådan statistik ger huvudmannen förutsättningar att se hur betygen och betygen på de nationella proven på de egna jämförbara skolenheterna förhåller sig till varandra och till riket som helhet. Huvudmannen har ett övergripande ansvar för att säkerställa att rektorn har förutsättningar att fördjupa analysen inom den egna skolenheten, så att det är möjligt att följa upp och analysera betygen inom och mellan ämnen och elevgrupper.

s. 45

Huvudmannen behöver analysera betygen ur olika perspektiv. Analysen ger möjlighet att identifiera eventuella omotiverade avvikelser mellan betyg och nationella provbetyg på skolenhetsnivå för att kunna säkerställa att provresultaten särskilt har beaktats vid betygssättningen. Det kan även handla om att analysera resultat på skolenhetsnivå, exempelvis utifrån socioekonomisk bakgrund eller kön. Om det kommer fram att det förekommer avvikelser i betygssättningen, är det viktigt att huvudmannen undersöker vad avvikelserna kan bero på och om de är motiverade eller inte.

Om det visar sig att det förekommer omotiverade avvikelser på skolenhetsnivå, är det viktigt att huvudmannen analyserar vad avvikelserna kan bero på. Utifrån det kan huvudmannen till exempel behöva se över resursfördelningen till skolenheterna. Det handlar om att garantera rektorernas förutsättningar att säkerställa undervisningens kvalitet, att lärare får kompetensutveckling och att betygen sätts i enlighet med författningarna. Huvudmannen ska även se till att lärare har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, där några reglerar betyg och betygssättning.

Bilaga 2: Mall för huvudmannens redovisning

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med granskningen.

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen behöver analysera sitt underlag utifrån flera olika perspektiv för att få indikationer på vad avvikelser i betygssättningen kan bero på.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv de effekter som ni har kunnat identifiera på kort sikt utifrån insatta åtgärder:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 2: Huvudmannen behöver fördjupa sin dialog med rektorn så att den även omfattar vad det i praktiken innebär att särskilt beakta resultat på nationella prov i betygssättningen.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv de effekter som ni har kunnat identifiera på kort sikt utifrån insatta åtgärder:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:

Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras:

Utvecklingsområde 3: Huvudmannen behöver skapa en långsiktig plan för att främja rättvisande och likvärdig betygssättning som bygger på resultat av genomförda analyser och av en uppföljning av tidigare genomförda insatser.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv de effekter som ni har kunnat identifiera på kort sikt utifrån insatta åtgärder:
Beskriv de effekter som eventuellt förväntas på längre sikt:
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: